

PhDr. Miroslav SKORODENSKÝ, CSc,

Odišiel Univerzitný Profesor

PhDr. Ján Hvozdiák, DrSc.

Dňa 21. februára 1997 zomrel vo veku nedožitých 79 rokov univ. profesor PhDr. Ján Hvozdiák, Dr. Sc. Patril ku generácii, ktorá bola spojená s Verbumom a ktorej osudy v minulých desaťročiach boli podobné osudu tohto časopisu. Profesor Hvozdiák sa vypracoval svojou vedeckou prácou ako nestranník na zakladateľskú osobnosť psychológie na Slovensku. On a „jeho“ veda sa rozvíjali spoločne od prvých myšlienok a činov z počiatku 50 - tych rokov až po dni, kedy sa poradenská a školská psychológia inštitucionalizovali ako oblasti spoločenskej praxe. Bol to významný úspech, ktorý profesor Hvozdiák dosiahol celkom zákonite.

Narodil sa v Parchovanoch, blízko Trebišova 6. októbra 1918.

Patril ku generácii, ktorá svoju seberealizáciu začínala síce v kompetentnejšom postavení Slovenska, ako to bolo pred r. 1918, ale sama výsledkami svojej práce musela nielen doháňať a vyrovnávať to čo zanechalo predchádzajúce nerovnoprávne začlenenie Slovenska, ale svojim aj dokázať jeho vývojaschopnosť.

Na začiatku jeho cesty budúceho vysokoškolského pedagóga a vedca stal kňaz, miestny duchovný, ktorý roľníckym rodičom odporúčal, aby nadaného syna dali na štúdiá. Už jeho študijné výsledky na gymnáziu v Košiciach dali tušiť, že sa v živote uplatní. Pre známe udalosti v roku 1938 - 1939, keď Košice boli obsadené Maďarskom, musel maturovať na gymnáziu v Michalovciach. Filozofickú fakultu v Bratislave absolvoval v roku 1943. Po jej ukončení pôsobil ako stredoškolský profesor na gymnáziách v Bardejove, Dolnom Kubíne a Michalovciach. Za prvú etapu jeho psychologickéj profilácie možno považovať jeho dizertačnú prácu na tému „Tvarová dispozícia a jej vzťah k inteligencii“. Tvar ako celostný fenomén, vníma ako sociálno - psychologický ekvivalent. Už táto práca dáva tušiť jeho budúci vedecký záujem o „vnútornú pozíciu“ človeka vo vzťahu k jeho mentálnej činnosti. V roku 1953 sa stáva odborným asistentom na „Filozofickej fakulte Vysokej pedagogickej školy v Prešove. Neskôr sa stáva vedúcim katedry pedagogiky. Pomáha inštitucionalizovať túto školu. Už tu musí čeliť nepriazni, ktorá na Slovensku v tomto storočí spôsobovala, že príčinliví ľudia stáli nad troskami svojho úsilia.

V dôsledku stalinských čistiek bol na hodinu z práce prepustený. Dôvodom bolo jeho náboženské presvedčenie a odmietnutie praxe prenasledovania študentov, ktorých rodičia nechceli vstúpiť do družstva.

V ťažkej situácii sa húževnatosťou pre neho typickou, začína uplatňovať vo výskume ako vedecko - výskumný pracovník.

Pozícia človeka, ktorý je často mocou iba trpený a obhajuje sa „len“ nespornými výsledkami práce, ho prakticky sprevádza počas celej jeho vedeckej dráhy. Príkladom toho môžu byť prietahy okolo jeho profesúry. Profesor Ján Hvozdiák

hľadal pre dobro a dobrú vec spojencov. Veril, že v ľuďoch je zmysel pre dobro a že praktickým činom v konečnom dôsledku človek dáva o svojom postoji svedectvo. V dôsledku praxe 50 - tých rokov, Slovensko, ale aj bývalé Československo malo deficit v oblasti rozvoja psychológie. Profesor Hvozdič sa opakovane ocitá v situácii v ktorej bol ako študent patriaci ku generácii, ktorá má vyrovnať deficit z predchádzajúceho štátoprávneho začlenenia Slovenska. Teraz úspešne realizuje vedeckú prax v oblasti poradenskej a školskej psychológie. Tieto odvetvia psychológie sa prekrývajú s jeho životnou dráhou.

Začiatkom 60 - tých rokov zakladá prof. Hvozdič Psychologicko - výchovnú kliniku ako druhé pracovisko aplikovanej psychológie v praxi na Slovensku. Bol editorom (i spoluautorom) zborníkov z vedeckých podujatí („Ťažko vychovateľné dieťa v škole“, 1966, „Teoretické a metodologické problémy psychologického výchovného poradenstva“, 1971, „Psychologické výchovné poradenstvo v teórii a praxi“, 1977, „Psychologická výchovná starostlivosť a rozvoj osobnosti“, 1977 atď).

Z jeho knižných vydání osobitne sú cenené „Postoje žiakov k učeníu a škole“, 1964, „Psychologický rozbor školských neúspechov žiakov“, 1970. V poslednej monografickej publikácii „Základy školskej psychológie“ 1986. Spracúva teóriu školského neprospechu ako sociálno - psychologického javu. Prepracoval teóriu rozvíjajúceho sa poradenstva, optimalizácie osobnostného vývoja žiaka, nastolil otázku hierarchie faktorov, ktoré je potrebné najprv rozvíjať v osobnosti žiaka.

V dobe, keď oficiálna ideológia stavala rodinu verzus kolektív, zdôrazňoval význam rodiny ako primárnej. Vychádzal z tézy, že nesprávne reakcie žiaka na školu sú naučené a upevňujú sa inými formami sociálneho učenia. Poukázal na to, že úroveň výkonu je osobnostne determinovaná, poukázal na rezervy školskej praxe. Dokázal zosúladiť svoju teoretickú vedeckú činnosť s praxou, pričom sa zakladateľskými iniciatívami o psychologické poradenské inštitúcie a neskôr o profesiu školského psychológa u nás.

Profesor Ján Hvozdič zakladá v r. 1968 katedru odbornej psychológie na Filozofickej fakulte UPJŠ v Košiciach, ktorú dlhé roky vedie, využívajúc prechodne zlepšené politické pomery a nepochybne aj výrazné spoločenské požiadavky, úspešnosť tohto projektu bola garantovaná práve jeho doterajšou vedeckou prácou. Vychoval celú generáciu psychológov.

Úmrtím Univ. Prof. PhDr. Jána Hvozdiča, Dr. Sc, odchádza výrazná osobnosť generácie slovenských vzdelancov, vedcov, ktorá svoju silu čerpala z kresťanských zdrojov. Uvedomovala si a chránila kresťanstvom objavenú cenu života a ľudskej osoby a v tvári tvár človeku nepriateľským silám v tomto storočí uchovala svojim dielom a osobnými postojmi kontinuitu sily kresťanského vedomia. Sám som bol žiakom profesora Hvozdiča. Jeho vedecko - výskumná práca, ale aj biografia sa ponúkajú ako podnety pre štúdium, analýzu vedy a doby. Bol dôležitou osobou v mojom živote. Mal som možnosť nahliadnúť do jeho sebareflexie, ktorú zanechal písomne pri stretnutí sa s vedomím smrti. Zanechalo to u mňa neopakovateľný dojem, posilňujúci ma v poznaní založenom na istote viery.